

כנסת ישראל מציינת את היום ללא עישון 2017

יולי 2017

עמדת הארגונים העוסקים במניעה וגמילה מעישון בישראל

לקראת דיון בוועדת הכלכלה בנושא -

הגנה על בריאות הציבור מפני שיווק ופרסום מוצרי טבק בישראל

דו"ח שר הבריאות לשנת 2016 מצביע על עלייה בשיעורי העישון בקרב האוכלוסייה הבוגרת בישראל, בהמשך ישיר להתייצבות מדאיגה שחלה בשנים האחרונות. זאת במיוחד בהשוואה למדינות מערביות מתקדמות, בהן נמשכת מגמת הירידה בשיעורי העישון. נתונים מדאיגים אלו, של 22.5% מעשנים, מחייבים יישום מידי של האמצעים המפורטים באמנת המסגרת של הפיקוח על הטבק (FCTC), עליה חתומה גם מדינת ישראל, ושל אלו שהתקבלו בתכנית לצמצום נזקי העישון שאושרה בהחלטת ממשלה ב-2011.

ארגון הבריאות העולמי הגדיר את העישון כגורם המוות בטרם עת מס' 1 בעולם, הניתן למניעה. העישון פוגע בבריאות הציבור, מגדיל אי-שוויון ופערים חברתיים וגורם נזקים כלכליים למשק. ההערכות בישראל הן שהעישון אחראי לכ-8,000 מקרי מוות בשנה, מתוכם כ-800 מקרי מוות עקב עישון כפוי. העלות הכוללת למשק כתוצאה מעישון מסתכמת בכ-12.85 מיליארד ש"ח או 1.49% מהתל"ג¹.

תעשיית הטבק משקיעה מאמצים ומשאבים עצומים בפיתוי קהלים חדשים להתמכרות המסוכנת. קהל היעד המועדף עליה הוא בני הנוער וצעירים. התעשייה מפתחת שיטות מתוחכמות לשיווק, כדוגמת מעורבות באירועים לצעירים, שיווק ייעודי באינטרנט וברשתות החברתיות, מסיבות, מבצעים, פרסומים סמויים ועוד. בנוסף, מפתחות חברות הטבק מוצרים חדשים ואטרקטיביים לצעירים, כדי לפתות אותם להשתמש במוצר ממכר, מזיק וממית. דוגמה מייצגת מהתקופה האחרונה היא מסע השיווק האגרסיבי והשקרי של חברת "פיליפ מוריס", הכולל מודעות ענק בשווי של מיליוני שקלים, חלוקת IQOS - מוצר הטבק הממכר החדש, לסלבריטאים ומובילי דעה שכותבים ומביעים עמדה תומכת בנושא והטסת עיתונאים לחו"ל. בנוסף, משקיעים רבות כדי להשפיע על מקבלי ההחלטות באמצעות "גילויי דעת" פומביים, כמו גם באמצעות לוביסטים הפועלים מאחורי הקלעים, שכבר הצליחו להפגיש מספר פעמים את נציגי החברה עם שר הבריאות, מנכ"ל משרד האוצר ופקידי ונבחרי ציבור נוספים.

בשנת 2013 נדונה בוועדת הכלכלה הצעת חוק לתיקון חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק. למרבה הצער, הצעה זו, שזכתה לתמיכה ציבורית ומקצועית רחבה והתחייבה מהחלטת ממשלת ישראל, סוכלה בלחץ חברות הטבק הפועלות גם בישראל ולוביסטים מטעמן. כתוצאה מכך, הציבור בישראל נותר חשוף עד היום למהלכי שיווק ופרסום אגרסיביים ומתוחכמים אשר פוגעים יום-יום בבריאותו, והתוצאות נראות גם בעליית שיעור המעשנים. הגיע הזמן לתקן עיוות נוראי זה, ויפה שעה אחת קודם.

מוצרי טבק, בכל אחת מצורות השימוש, הם סמים ממכרים, ושיווקם פוגע בחופש הבחירה של הפרט. אך בעוד שהחקיקה בעולם בתחום זה התקדמה ומניבה תוצאות, החקיקה והאכיפה בישראל נמצאת בשנים האחרונות בפיגור משמעותי לעומת מדינות אחרות, ואת המחיר, בחיי אדם, משלמים אזרחי ישראל.

¹ דו"ח שר הבריאות על העישון בישראל, 2016. התפרסם ביולי 2017.

כנסת ישראל מציינת את היום ללא עישון 2017

מדינת ישראל חתמה על אמנת המסגרת של ארגון הבריאות העולמי בנושא פיקוח על תחום הטבק (FCTC) ואישררה את חתימתה ב-2005. ב-2011 אישרה ממשלת ישראל את התכנית הלאומית לצמצום העישון וזקיו, שיושמה באופן חלקי בלבד. ההמלצות לעיל מבוססות ומוכחות כיעילות למניעת התחלת עישון בקרב צעירים ולמאבק בנגע העישון.

אנו קוראים לממשלת ישראל ולכנסת ישראל לראות לנגד עיניהם את בריאות הציבור ואת האינטרס הציבורי כערך עליון בעת קבלת החלטות. לא ייתכן שגורלנו יופקר וייקבע בידי אינטרסים מסחריים של חברות זרות ומקומיות המפיצות מוצרים ממכרים בכוונה תחילה.

בית הספר לבריאות הציבור ורפואה קהילתית של האוניברסיטה העברית והדסה ע"ש בראון
Braun School of Public Health and Community Medicine
Hebrew University-Hadassah

